

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS PETICIJŲ KOMISIJA

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

DĖL PETICIJOJE IŠDĖSTYTŲ PRAŠYMŲ IR SIŪLYMŲ TENKINIMO

Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisija (toliau – Komisija) 2024 m. rugpjūčio 29 d. posėdyje svarstė klausimą dėl peticijoje (2023-09-15 Nr. PC-26) išdėstytų prašymų ir siūlymų dėl Gyvenimo įgūdžių bendrosios programos išbraukimo iš Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų sąrašo tenkinimo.

Komisija, įvertinusi pareiškėjų peticijoje pateiktų prašymų ir siūlymų teisėtumą, pagrįstumą, tikslingumą, naudingumą, atitiktį teisėkūros principams ir jų įgyvendinimo galimybes, taip pat atsižvelgdama į Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, kitų institucijų, nevyriausybinių organizacijų išvadose pateiktus argumentus ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimą, Komisijos posėdyje išklausiusi pareiškėją, institucijų ir akademinės bendruomenės atstovus, išnagrinėjusi minėtą peticiją iš esmės, nusprendė siūlyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei netenkinti peticijoje išdėstytų reikalavimų ir siūlymų.

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos peticijų konstitucinio įstatymo 18 straipsnio 4 dalies 2 punktu, teikiame Komisijos išvadą su priedais.

PRIDEDAMA. 3 lapai (su priedais).

Komisijos pirmininkė, teisingumo viceministrė

Jurga Greičienė

Vaiva Bernotaitė, tel. +37052098762; el. p. vaiva.bernotaite@lr.lt

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS
PETICIJŲ KOMISIJA**

IŠVADA

**DĖL 2023-09-15 PETICIJOS NR. PC-26 DĖL GYVENIMO ĮGŪDŽIŲ BENDROSIOS
PROGRAMOS IŠBRAUKIMO IŠ PRIEŠMOKYKLINIO, PRADINIO, PAGRINDINIO IR
VIDURINIO UGDYMO BENDRŲJŲ PROGRAMŲ SĄRAŠO**

2024-08-29

Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisija 2024 m. rugpjūčio 29 d. posėdyje iš esmės išnagrinėjo peticiją (2023-09-15 Nr. PC-26) ir priėmė sprendimą teikti Vyriausybei išvadą netenkinti pareiškėjų peticijoje išdėstytų prašymų ir siūlymų dėl Gyvenimo įgūdžių bendrosios programos išbraukimo iš Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų sąrašo.

Pareiškėjų identiškosose peticijose teigiama, kad Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. V-1541 „Dėl švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. rugpjūčio 24 d. įsakymo Nr. V-1269 „Dėl Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“ pakeitimo“ (toliau – Įsakymas) nuo 2023–2024 m. m. mokyklose įvedama Gyvenimo įgūdžių bendroji programa (toliau – Programa).

Pareiškėjų teigimu, prigimtinių šeimų ir tėvų teisėms atstovaujančios organizacijos neturėjo galimybės dalyvauti rengiant Programą. Tarp Europos Sąjungos struktūrinių fondų bendrai finansuojamo projekto Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001 lėšomis Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos ir Nacionalinės švietimo agentūros parengtų Programos lytiškumo ugdymo įgyvendinimo rekomendacijų autorių ir jų pateiktų rekomendacijų, metodinės medžiagos ir dokumentų nurodytos vien tik LGBT ir genderizmo ideologiją propaguojančios organizacijos ir asmenys, o prigimtinių šeimų ir tėvų organizacijos ar jų dokumentai šiose rekomendacijose nenurodyti.

Pareiškėjų teigimu, tai leidžia vienareikšmiškai teigti, kad Programoje numatytas lytiškumo ugdymas bus vykdomas tik pagal LGBT, translytiškumo ir genderizmo ideologines nuostatas. Tuo neabejotinai bus pažeidžiama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 26 straipsnio garantuojama nevaržoma tėvų ir globėjų teisė rūpintis vaikų ir globotinių auklėjimu pagal savo įsitikinimus. Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo 4 straipsnio 2 dalies 16 punktas draudžia nepilnamečiams teikti informaciją, kuria niekinamos šeimos

vertybės, skatinama kitokia, negu Konstitucijoje ir Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse įtvirtinta, santuokos sudarymo ir šeimos kūrimo samprata.

Pareiškėjų teigimu, Programą vykdysiantys kvalifikuoti mokytojai dar neparengti, mokytojų rengimo programos ir konkretus jų turinys visuomenei ir tėvams nežinomi.

Pareiškėjai prašo Lietuvos Respublikos Vyriausybę išbraukti Programą iš Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų sąrašo ir pripažinti negaliojančiais Įsakymo 1.2.1 papunkčiu keičiamų Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. rugpjūčio 24 d. įsakymu Nr. V-1269 „Dėl Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“ patvirtintų Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų 36.47 papunktį ir Įsakymo 1.2.46 papunktį.

Sprendimas priimtas įvertinus pareiškėjų peticijoje pateiktų prašymų ir siūlymų teisėtumą, pagrįstumą, tikslingumą, naudingumą, atitiktį teisėkūros principams ir jų įgyvendinimo galimybes, taip pat atsižvelgta į institucijų, nevyriausybinių organizacijų išvadose pateiktus argumentus, Teismo sprendimą, Komisijos posėdyje išklausus pareiškėjų atstovą, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos atstovus, akademinės bendruomenės atstovus. Argumentai pateikiami šioje išvadoje.

Peticijos nagrinėjimas iš esmės buvo atidėtas paaiškėjus aplinkybei, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – Teismas) nagrinėjamoje byloje Nr. I-23-525/2023 numato ištirti Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. rugpjūčio 24 d. įsakymu Nr. V-1269 (TAR, 2022-08-24, Nr. 17452) „Dėl Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. rugsėjo 30 d. įsakymo Nr. V-1541 (TAR, 2022-09-30, Nr. 19987) redakcija) 1 punktu patvirtintų Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų 36.47 papunktyje nurodytos Programos atitiktį Konstitucijos 41 straipsnio pirmajai daliai ir 26 straipsnio penktajai daliai. Teismas 2024 m. gegužės 29 d. administracinėje byloje Nr. I-6-525/2024 priėmė sprendimą, kuriuo pripažino, kad Programa neprieštaruja Konstitucijai, taip įvertinęs Programos teisėtumo klausimą. Atsižvelgdamas į Teismo sprendimą, pareiškėjas Komisijos posėdyje patikslino savo prašymą, kad prašo Programą padaryti pasirenkamą.

Komisija, įvertinusi faktą, kad visuomenė labai jautriai reaguoja į Programą, kreipėsi į suinteresuotas institucijas bei nevyriausybines organizacijas ir gavo įvairių jų nuomonių – tiek pritariančių, tiek nepritariančių Programai. Be to, Komisija, turėdama omenyje, kad Lietuvos Respublikos peticijų konstitucinis įstatymas neleidžia pareiškėjui (vienam iš daugelio), nagrinėjant pareiškėjų peticiją iš esmės, keisti nagrinėjimo dalyko, vis dėlto išklause ir pareiškėjo, ir Vilniaus universiteto, Vytauto Didžiojo universiteto, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos atstovų, ir Programos autorės nuomones, atsižvelgė į Teismo sprendimą ir nusprendė:

vadovaujantis Peticijų konstitucinio įstatymo 18 straipsnio 4 dalies 2 punktu, Komisijos išvada dėl peticijoje (2023-09-15 Nr. PC-26) išdėstytų prašymų ir siūlymų netenkinimo teikiama Vyriausybei.

Komisijos pirmininkė

Jurga Greičienė

Algimantas Rusteika

KREIPIMASIS

2023 m. rugsėjo 14 d.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės

Peticijų komisijai

Sutinkamai su Lietuvos Respublikos konstitucinio peticijų įstatymo 4 straipsnio 3 punktu teikiu šį kreipimąsi ir prašau jį pripažinti peticija:

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2022 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. V-1541 nuo šių mokslo metų mokyklose įvedama Bendroji gyvenimo įgūdžių programa. Šios programos rengime prigimtinių šeimų ir tėvų teisės atstovaujančios organizacijos dalyvauti neturėjo galimybės.

Tarp Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamo projekto Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001 lėšomis ministerijos ir Nacionalinės švietimo agentūros parengtų Gyvenimo įgūdžių ugdymo bendrosios programos lytiškumo ugdymo įgyvendinimo rekomendacijų autorių ir jų pateiktų rekomendacijų, metodinės medžiagos ir dokumentų yra vien tik LGBT ir genderizmo ideologiją propaguojančios organizacijos ir asmenys. Prigimtinių šeimų ir tėvų organizacijų ar jų dokumentų šiose rekomendacijose nenurodoma nei vieno. Tai leidžia vienareikšmiškai teigti, kad šioje programoje lytiškumo ugdymas bus vykdomas tik pagal LGBT, translytiškumo ir genderizmo ideologines nuostatas.

Tuo neabejotinai bus pažeidžiama Konstitucijos 26 straipsnio garantuojama nevaržoma tėvų ir globėjų teisė rūpintis vaikų ir globotinių auklėjimu pagal savo įsitikinimus. Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo 4 straipsnio 2 dalies 16 punktu nepilnamečiams draudžiama teikti informaciją, kuria niekinamos šeimos vertybės, skatinama kitokia, negu Lietuvos Respublikos Konstitucijoje ir Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse įtvirtinta, santuokos sudarymo ir šeimos kūrimo samprata.

Šeimų ir tėvų teisės dalyvauti parenkant (ar prireikus parinkti) vaikui ugdymo programą ir turinį aiškiai apibrėžtos Švietimo įstatymo 47 straipsnio 1 dalies 2 punkte, o taip pat ir JTO Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos 26 straipsnio 6 punkte. Šeimos stiprinimo įstatymo 4 straipsnis savivaldybių institucijas įpareigoja užtikrinti visaverčio šeimų funkcionavimo sąlygas įgyvendinant prokreacines, ugdymo ir socializacijos funkcijas, kurti šeimai palankią aplinką, apimančią švietimo ir vaikų ugdymo sritis.

Tuo būdu, gyvenimo įgūdžių ugdymo programa ir jos vykdymo metodinėse rekomendacijose numatyta įgyvendinimo praktika pažeidžia Lietuvos Respublikos Konstituciją, tėvų ir šeimų teises, teisėtus interesus

ir įstatymus bei Lietuvos Respublikos tarptautinius įsipareigojimus. Be to, šiai programai kvalifikuoti mokytojai dar nėra apmokyti, mokytojų rengimo programos ir konkretus jų turinys visuomenei ir tėvams nėra žinomi.

Reikalauju Lietuvos Respublikos Vyriausybę Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. rugsėjo 30 d. įsakymo Nr.V-1541 "Dėl švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. rugpjūčio 24 d. įsakymo Nr.V-1269 "Dėl priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo" pakeitimo punktą 36.47 ir punktą 1.2.46 pripažinti negaliojančiais.

Algimantas Rusteika

el.pašt

Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisijai
LRVkanceliarija@lr.lt

2023 m. spalio 31 d.
Vilnius

LIETUVOS AKUŠERIŲ GINEKOLOGŲ DRAUGIJOS (LAGD) ATSAKYMAS „DĖL PETICIJOJE IŠDĖSTYTŲ PRAŠYMŲ IR SIŪLYMŲ“

Gyvenimo įgūdžių ugdymo programoje (toliau – GĮP) bendroji lytiškumo ugdymo ir lytinio švietimo tema apima lytiškumo, žmogaus anatomijos ir fiziologijos, sveikos gyvensenos, lytinės ir reprodukcinės sveikatos išlaikymo, higienos, susijusių ligų profilaktikos, atsakingos ir saugios lytinės elgsenos bei su tuo susijusių aktualių klausimų nagrinėjimą. Šių temų įtraukimas į GĮP, patvirtinta jų dėstymo forma ir metodika atitinka mokslo įrodymais grįstas rekomendacijas, susijusių tarptautinių ir nacionalinių mokslinių tyrimų rezultatus bei išvadas, dabartinio laikotarpio problematiką ir aktualijas. Ypač svarbu atkreipti dėmesį, kad šios temų nagrinėjimo apimtis, gylis ir formos yra koreguotos atsižvelgiant į atitinkamą vaiko – paauglio raidos tarpsnį, todėl visumoje ši, GĮP patvirtinta lytiškumo ugdymo ir lytinio švietimo tematika, yra skirta sveiko, sąmoningo, atsakingo ir kritinį mąstymą turinčio asmens ugdymui kiekviename jo raidos etape.

Visiškai nesutinkame, kad GĮP programos lytiškumo ugdymo temos pateiktos tik pagal LGBT, translytiškumo ir genderizmo ideologines nuostatas, o programos įgyvendinimo rekomendacijų autoriai ir juos palaikantys, vien tik LGBT ir genderizmo ideologiją propaguojančios organizacijos bei asmenys. Tokie peticijos autoriaus (autorių) išsakyti teiginiai neturi jokių nei tiesioginių, nei netiesioginių sąsajų su GĮP temomis, jų pateikimu, dėstymo metodika ir rengėjais. Peticijos autorius (autoriai) tokius teiginius turėtų pagrįsti konkrečiais ir aiškiais argumentais, kitaip, minėti teiginiai turėtų likti vertintini kaip nepagrįsti arba, net sąmoningas siekis suklaidinti.

Atsakingai informuojame, kad mūsų specialybės jaunieji kolegos jau keletas metų veda lytiškumo ugdymo tema paskaitas moksleiviams. Žinios ir informacija moksleiviams pateikiama priklausomai nuo jų amžiaus ir jų keliamų klausimų.

LAGD valdyba nėra kompetentinga įvertinti kiek Lietuvos švietimo sistema ir mokytojai yra pasiruošę kokybiškai įgyvendinti GĮP, tačiau, esant poreikiui, patvirtiname savo ryžtą prisidėti ir padėti ruošiant mokslo įrodymais bei gerąją klinikinę praktiką pagrįstą lytiškumo ugdymo metodinę medžiagą mokytojams (tiek spausdintinę, tiek ir žodinę, pvz. organizuojant konferencijas mokytojams) ar vedant mokymus moksleiviams.

Lietuvos akušerių ginekologų draugijos
viceprezidentas

Doc. dr. Tomas Biržietis

LIETUVOS MOKSLEIVIŲ SĄJUNGA

Lietuvos Respublikos Prezidentui Gitanui Nausėdai

Lietuvos Respublikos Seimo nariams

KREIPIMASIS DĖL GYVENIMO ĮGŪDŽIŲ PROGRAMOS VYKDYMO LIETUVOS MOKYKLOSE

2023 m. rugsėjo 20 d.

Vilnius

Šiomet Lietuvos mokyklose startavo nauja Gyvenimo įgūdžių programa¹ (toliau – GĮP), kuri yra svarbi ir reikalinga **visiems** Lietuvos moksleiviams. *Lietuvos moksleivių sąjunga, Lietuvos jaunimo organizacijų taryba, Lietuvos liberalus jaunimas, Jaunųjų konservatorių lyga, Lietuvos socialdemokratinio jaunimo sąjunga, Lietuvos medicinos studentų asociacija, Lietuvos moterų lobistinė organizacija, Lietuvos moterų teisių įtvirtinimo asociacija, VšĮ Ribologija, Asociacija „Lygiai“, VšĮ Įvairovės edukacijos namai, VšĮ Ante Litteram, Žmogaus teisių organizacijų koalicijos organizacijos narės: Diversity Development Group, Lietuvos žmogaus teisių centras, Lietuvos žydų (litvakų) bendruomenė, Lygių galimybių plėtros centras, Nacionalinė LGBT* teisių organizacija LGL, Psichikos sveikatos perspektyvos, Tolerantiško jaunimo asociacija, Žmogaus teisių stebėjimo institutas* **palaiko Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos iniciatyvą mokyklose skirti daugiau dėmesio mokinių emocinio raštingumo lavinimui, lytiškumo ugdymui, civilinei saugai, priklausomybių prevencijai bei sveikai gyvensenai.** Esame įsitikinę, jog mokiniams ši programa bus tinkamas startas užpildant socialinių įgūdžių, tarpusavio bendradarbiavimo, emocinio raštingumo, lytiškumo ugdymo ir kitų sričių lavinimo spragas. Dėl to esame tikri, jog kuriami mitai bei skleidžiama dezinformacija apie šią programą yra žalingi mūsų visuomenei bei požiūriui į mokslu grįstą švietimą.

Į programos rengimo ir derinimo procesą buvo įtraukti įvairūs socialiniai partneriai, atspindintys įvairius požiūrio taškus, ir, nepaisant to, jog ne visi pasiūlymai buvo įtraukti į galutinę programos redakciją, dabartinis programos turinys yra žingsnis į priekį link mokslu grįsto ugdymo

¹ <https://www.emokykla.lt/bendrosios-programos/visos-bendrosios-programos/48?st=1>

anksčiau minėtose srityse. Moksleivis turi būti lavinimas visapusiškai, įskaitant ir lytiškumo bei lytinės sveikatos temas. Nors šioms temoms programoje yra skirta apie 10 proc. jos turinio, nuoseklus lytiškumo ugdymo diegimas mokyklose – didelis žingsnis į priekį saugesnės, tolerantiškesnės visuomenės link.

Gyvenimo įgūdžių programa itin naudinga savo turiniu apie lyčių lygybę, įvairių rūšių smurtą, priekabiavimą. Didžiulis smurto artimoje aplinkoje mastas reikalauja imtis priemonių nuo ankstyvo amžiaus ir supažindinti moksleivius su psichologinio, fizinio, ekonominio ir seksualinio smurto apraiškomis, atpažinti netinkamą elgesį, žinoti, kuri kreiptis pagalbos.

Lietuva, būdama Europos Sąjungos (toliau – ES) nare, yra įsipareigojusi laikytis ES gairių ir politikos lytiškumo ugdymo srityje. ES pripažįsta lytiškumo ugdymo svarbą ir skatina valstybes nares diegti lytiškumo ugdymą savo švietimo sistemose ir užtikrinti, kad šis ugdymas būtų nuoseklus, patikimas ir kokybiškas, o lytiškumo ugdymo politika būtų grindžiama pagrindiniais principais, įtvirtintais ES teisės aktuose ir politiniuose dokumentuose, pavyzdžiui, Lisabonos sutartyje².

Lytiškumo ugdymas išlieka jautria ir plačiai aptariama tema, todėl visuomenėje plinta dezinformacija, susijusi su lytiškumo ugdymu bendrojo lavinimo mokyklose. Neretu atveju tai vyksta dėl lytiškumo ugdymo programų ir turinio ribojimo mokyklose – politinių sprendimų, ideologijos, švietimo sistemos spragų. Tai gali užkirsti kelią atviroms ir informuotoms diskusijoms apie lytinę ir reprodukcinę sveikatą bei lyčių lygybę. Sociokultūriniai įpročiai ir dogmatiškos nuostatos taip pat prisideda prie šių temų vengimo ar jų ignoravimo. Katalikų bažnyčios, turinčios didelę įtaką visuomenės nuomonei ir švietimo srityje, nuostatos apie seksualumą ir lytiškumą gali būti prieštaringos ir sunkiau besikeičiančios priimant naujus požiūrius ir galimas praktikas lytiškumo ugdymo sklaidoje³. Vis dėlto, Lietuva yra sekuliari valstybė, todėl mūsų švietimas ir įstatymai nėra grindžiami religiniais pagrindais, o teisiniu pamatu, mokslu bei fundamentaliomis žmogaus teisėmis.

Naujoje GĮP esanti lytiškumo ugdymo programa apima tokias moksleiviams svarbias temas, kaip psichologinio, fizinio ir seksualinio smurto prevencija, ribų santykiuose brėžimas, pozityvaus

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/ALL/?uri=OJ%3AC%3A2007%3A306%3ATOC>

³ <https://data.kurkl.lt/wp-content/uploads/2023/06/Situacijos-apzvalga-Deimantes.pdf>

LIETUVOS MOKSLEIVIŲ SĄJUNGA

požiūrio į savo kūną puoselėjimas, bendravimo įgūdžių tobulinimas ir kt. ir taip atspindi mokslų, teise ir mokinių poreikiais grįstą ugdymo programą, kuri neturi ir negali priklausyti nuo politinių pažiūrų. **Tai privaloma būti grindžiama mokinių poreikiais bei mokslinė informacija. Mūsų pagrįstu įsitikinimu, GIP suteiks naudingų žinių Lietuvos mokiniams ir bus labai svarbi tolimesniam jų vystymuisi kaip asmenybėms.**

Būtina pabrėžti, kad šiuolaikinis pasaulis kupinas naujovių ir iššūkių, jis kaip niekada anksčiau sudėtingas ir įvairus. Todėl dar kartą primename politikams ir visiems suinteresuotiems asmenims Lietuvos įsipareigojimus pagal Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencijos 29 straipsnį, kuriame įtvirtinta, jog vaiko lavinimo tikslas turi būti kuo visapusiškiau ugdyti vaiko asmenybę, ugdyti pagarbą žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms, parengti vaiką sąmoningam gyvenimui laisvoje visuomenėje, pagrįstam supratimo, taikos, pakantumo, vyrų ir moterų lygiateisiškumo, visų tautų, etninių, nacionalinių ir religinių grupių, taip pat vietinės kilmės asmenų draugystės principais. Be to, Konvencijos preambulėje aiškiai įtvirtinta, kad vaikas turi būti gerai parengtas savarankiškam gyvenimui visuomenėje ir išauklėtas taikos, kilnumo, pakantumo, laisvės, lygybės ir solidarumo dvasia.

Bandymai eliminuoti atskiras temas iš gyvenimo įgūdžių programos yra ne tik antikonstituciška cenzūra, bet ir prieštarauja Lietuvos tarptautiniams įsipareigojimams bei yra žalingi tinkamam vaikų ugdymui, nes palikus esmines spragas vaikų lavinime, jie nebus tinkamai parengti savarankiškai gyventi šiame beprecedentiškai komplikuotame ir globaliame pasaulyje.

Lietuvos moksleivių sąjunga

Kreipimasi palaiko:

Lietuvos jaunimo organizacijų taryba

Lietuvos liberalus jaunimas

Jaunųjų konservatorių lyga

Lietuvos socialdemokratinio jaunimo sąjunga

Asociacija

Konstitucijos pr. 25,

LT-08105 Vilnius

Tel. +370 647 28547

El. p. lms@moksleiviai.lt

www.moksleiviai.lt

Įm. kodas 191972732

A. s. LT84 7044 0600 0136 9875

AB SEB bankas, b. k. 70440

LIETUVOS MOKSLEIVIŲ SĄJUNGA

Lietuvos medicinos studentų asociacija

Žmogaus teisių organizacijų koalicijos organizacijos narės:

Diversity Development Group
Lietuvos žmogaus teisių centras
Lietuvos žydų (litvakų) bendruomenė
Lygių galimybių plėtros centras
Nacionalinė LGBT* teisių organizacija LGL
Psichikos sveikatos perspektyvos
Tolerantiško jaunimo asociacija
Žmogaus teisių stebėjimo institutas

Lietuvos moterų lobistinė organizacija, kuri vienija per keturiasdešimt visoje Lietuvoje veikiančių nevyriausybinų moterų teisių organizacijų

Lietuvos moterų teisių įtvirtinimo asociacija, kuri vienija 14 moterų nevyriausybinų organizacijų, atliekančių Specializuotos kompleksinės pagalbos centrų (SKPC) funkcijas ir teikiančių pagalbą nuo smurto artimoje aplinkoje nukentėjusiems asmenims

VšĮ Ribologija

Asociacija „Lygiai“

VšĮ Įvairovės edukacijos namai

VšĮ Ante Litteram

NACIONALINĖ ŠEIMOS TARYBA

Biudžetinė įstaiga Gedimino pr. 60, 01110 Vilnius tel. +370 613 98 706 el. p. info@seimostaryba.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre Kodas 305664047

LR Vyriausybės Peticijų komisijai

2023-10-30 Nr.SD-22

DĖL GYVENIMO ĮGŪDŽIŲ PROGRAMOS

Nacionalinė šeimos taryba (toliau – Taryba), įvertinusi gautas savivaldybių šeimos tarybų/komisijų nuomones dėl Gyvenimo įgūdžių programos ir jas apsvarsčiusi Tarybos posėdyje teikia savo nuomonę dėl LR Vyriausybėje gautos peticijos dėl Gyvenimo įgūdžių bendrosios programos išbraukimo iš Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų sąrašo.

Taryba primena, kad 2021-06-15 raštu Nr. 21-6-15-2 „Dėl rengimo šeimai ir gyvenimo įgūdžių programos“ kreipėsi į LR Švietimo, mokslo ir sporto ministrę J. Šiugždiniene ir LR Seimo Švietimo ir mokslo komitetą, atkreipdama dėmesį į viešai paskelbtą Gyvenimo įgūdžių bendrosios programos projektą (GIP) (2021- 04-19 versija), kurio turinyje jau tuomet Taryba pasigedo išsamių rengimo šeimai principų, rengimo šeimai tikslų ir turinio. Todėl, Tarybos manymu, GIP tikslas neturėtų būti atsietas nuo ankstesnės „Sveikatos ir lytiškumo ugdymo bei rengimo šeimai“ (SLURŠ) programos tikslo – užtikrinti sėkmingą vaiko sveikatos ir lytiškumo ugdymą bei rengimą šeimai. SLURŠ programos rengimas šeimai buvo suprantamas kaip veikla, kuri padeda vaikams išsiugdyti doros, brandžios, savarankiškos, kritiškai mąstančios, atsakingos už savo elgesį ir masinės vartotojiškos kultūros įtakai atsparios asmenybės bruožus, svarbius žmogaus saviraiškai, brandiems tarpasmeniniams santykiams plėtoti, funkcionaliai šeimai kurti, atsakingos tėvystės ir motinystės įgūdžiams įgyti.

Taryba atkreipia dėmesį, kad visuomenėje vykstanti vertybinė slinktis, sąlygojanti santuokos ir šeimos instituto silpnėjimą, priklauso ir nuo švietimo sistemos pasirinkto požiūrio, kokios vertybinės nuostatos yra ugdytinos. Taryba nori priminti, kad vienas iš LR Švietimo įstatyme numatytų tikslų ir pareigų yra ugdyti brandžią, savarankišką, dorą, kūrybingą asmenybę. Be kitų dalykų, toks asmenybės ugdymas reikalingas ir tam, kad jaunas žmogus gebėtų užmegzti ir puoselėti brandžius, atsakomybe grįstus tarpasmeninius santykius, kurie garantuotų šeimos, kaip valstybės ir visuomenės pagrindo, stabilumą ir tęstinumą.

Taryba pažymi, lytiškumo ugdymas ir rengimas šeimai pirmiausia vyksta šeimoje. Tačiau yra daug vaikų, kurie, net ir gyvendami pilnoje šeimoje, neturi konstruktyvių ir funkcionalių šeimos santykių patirties. Tokiems vaikams ypatingai reikalinga pozityvi žinia apie šeimos institutą. Be to, šeimai kurti ir jai išlaikyti reikalingi tam tikros žinios ir įgūdžiai. Negalėdami jų įgyti šeimoje, tokie vaikai turi turėti galimybę juos įgyti švietimo sistemoje. Taryba įsitikinusi, kad švietimo sistema gali ir privalo užtikrinti kompensacinę funkciją rengimo šeimai srityje.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta ir atliepianį tėvų bei šeimų organizacijų pateiktas pastabas, Tarybos manymu, būtų tikslinga tęsti diskusijas dėl Gyvenimo įgūdžių programos, ją peržiūrėti ir koreguoti, o Švietimo įstatyme nustatyti, kad socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo komponentas, susijęs su moksleivio lytiškumo ugdymu, būtų tiesiog kita dorinio ugdymo dalis (šalia tikybos ar etikos mokymo), tėvams užtikrinant galimybę pasirinkti tas lytiškumo ugdymo programas, kurių turinys yra suderinamas su jų pasaulėžiūra ir įsitikinimais. Rekomenduotina atsižvelgti į atskirų mokyklų, nevyriausybinų organizacijų gerąją patirtį tėvus supažindinti su lytiškumo programos turiniu, organizuojant diskusijas, mokymus, - tai gali suteikti didesnes jų įtraukimo ir bendradarbiavimo galimybes vaikų ugdymo procese.

Tarybos narė, laikinai atliekanti Tarybos pirmininko funkcijas

Lijana Gvaldaitė

Ingrida Tamulevičiūtė, tel. 8 613 98 706, el. p. ingrida.tamuleviciute@seimostaryba.lt

Lietuvos Respublikos Vyriausybės

2023 m. lapkričio 17 d.

Peticijų komisijai

IŠVADA DĖL PETICIJOS DĖL GYVENIMO ĮGŪDŽIŲ BENDROSIOS PROGRAMOS**1. Gyvenimo įgūdžių bendroji programa (GĮBP) vadovaujasi ne lytiškumo ugdymo, bet lytinio švietimo nuostatomis.**

Pilnutinis lytiškumo ugdymas turi dvi glaudžiai susijusias ir viena kitą papildančias paskirtis: ugdomąją (ugdyti brandžią ir dorovingą asmenybę, gebančią kurti brandžius tarpasmeninius santykius, kurti šeimą) ir prevencinę (vykdyti ankstyvų lytinių santykių bei su jais susijusių problemų, lytinio išnaudojimo bei priekabiavimo, diskriminacijos dėl lyties prevenciją).

Lytinio švietimo paskirtis siauresnė – sumažinti paauglių nėštumų ir lytiškai plintančių infekcijų (LPI), įskaitant ir ŽIV/AIDS, plitimą bei mažinti rizikingų lytinių santykių skaičių, didinant kontracetinių priemonių suvartojimą. Kaip vienas iš lytinio švietimo tikslų išskiriamas ir siekis padėti žmonėms pasiekti kiek galima daugiau lytinio pasitenkinimo ir malonumo. Tokia prieiga atitinka PSO lytinės sveikatos apibrėžimą, apimančią „galimybę patirti malonią ir saugią seksualinę patirtį be prievartos“. Žvelgiant į Lietuvos socialinę ir demografinę situaciją, valstybinės politikos požiūriu lytiškumo ugdymas atliepia valstybės ir visuomenės poreikius.

2. GĮB programoje lytiškumo samprata atitinka LGBTQ bendruomenės lytinės tapatybės sampratą.

Vertinant programą pasaulėžiūrinio aspektu, akivaizdu, jog programoje dominuoja dalinė lytiškumo samprata, kurioje žmogus ir lytiškumas suvokiamas kaip socialinės realybės sukonstruotas produktas, lytiškumas sutapatinamas labiau su fizine žmogaus egzistavimo plotme, akcentuojant lytinį malonumą kaip pagrindinę lytiškumo patirtį, lytinę tapatybę pasirenkama, o lytinė orientacija - pagrindinė lytinės skirtybės klasifikavimo kategorija.

Remiantis žemiau pateiktais įrodymais galima teigti, jog GĮB programos lytiškumo samprata neatitinka prigimtinių (antropologiniu aspektu) žmogaus sampratos, kuri iki šiol dominavo bendrojo ugdymo programų turinyje.

- a) *GĮB programos lytiškumo samprata nėra grįsta binarine lyčių sistema.* GĮB programoje akivaizdžiai vengiama žodžių nurodančių skirtingų asmenų lytis: moteris, vyras, mergina, vaikinai ar jų raiškos savybės – moteriškumas, vyriškumas. Šių žodžių programoje nėra. Todėl galima daryti išvadą, jog programos rengėjai lytiškumo sampratos neįsivaizduoja ar vengia grįsti binarine lyčių sistema.
- b) *GĮB programoje remiamasi „Įvairovės ir edukacijos namų“ lytiškumo samprata.* Programoje nėra lytiškumo sampratos apibūdinimo. Remiantis tuo, jog GĮBP rekomendacijas mokytojams ir literatūrą pamokoms pateikė „Įvairovės ir edukacijos namai“, bei tuo, kad šios NVO atstovai pakviesti dėstyti VDU pedagoginių darbuotojų nacionalinėje kvalifikacijos tobulinimo programoje „Gyvenimo įgūdžių mokomojo dalyko (GĮMD) įgyvendinimas pagrindiniame ugdyme“ modulį „Lytiškumas, lytinė ir reprodukcinė sveikata“, bei tuo, kad šios institucijos metodinė medžiaga įtraukta į nacionalinę kvalifikacijos tobulinimo programą, galima daryti prielaidą, jog programoje vadovaujasi „Įvairovės ir edukacijos namų“ suformuluota lytiškumo samprata, kurioje lytiškumas netraktuojamas kaip visą asmenį apimanti tikrovė,

tačiau labiau akcentuojama fizinė lytiškumo plotmė: „lyties tapatybės, lyčių vaidmenų, seksualinės orientacijos, intymumo, malonumo ir reprodukcijos aspektai“¹.

GĮB programoje gana daug kalbama apie lytinę ir reprodukcinę sveikatą, kuri taip pat akcentuoja lytinį malonumą:

„Pateikia lytinės sveikatos saugojimo pavyzdžių (GĮBP, 10).

„Paaiškina, kaip užtikrinti lytinę ir reprodukcinę sveikatą, (GĮBP, 11, 38, 42, 46).“

„kas yra lytinė sveikata, kaip asmens elgesys ir aplinkos veiksniai daro jai poveikį. Analizuoja ir mokosi paaiškinti (GĮBP, 18).“

...į ką kreiptis iškilus klausimams dėl lytinės ir reprodukcinės sveikatos. (GĮBP, 25)

Pagal PSO apibrėžimą **Lytinė sveikata** (angl. *Seksual health*) PSO apibūdinama kaip „...fizinės, emocinės, psichinės ir socialinės gerovės, susijusios su lytiškumu, būseną; tai ne tik ligos, sutrikimų ar negalios nebuvimas. Seksualinė sveikata reikalauja pozityvaus ir pagarbaus požiūrio į lytiškumą ir seksualinius santykius, taip pat galimybes patirti malonią ir saugią seksualinę patirtį be prievartos, diskriminacijos ir smurto. Kad būtų pasiekta ir palaikoma lytinė sveikata, turi būti gerbiamos, saugomos ir įgyvendinamos visų asmenų seksualinės teisės.“². PSO atskleidžia aspektus, kuriuos apima seksualinė sveikata: tai – „galimybė kontroliuoti savo vaisingumą, naudojantis kontracepcijos priemonėmis ir abortais, taip pat galimybę išvengti lytiškai plintančių infekcijų (LPI), <...> bet ir, galimybė turėti malonius ir saugius lytinius santykius seksualinės patirties, be prievartos, diskriminacijos ir smurto“³. Tiek lytinės sveikatos sampratoje tiek reprodukcinės sveikatos⁴ sampratoje nevienareikšmiškai didelis dėmesys skiriamas lytiniam malonumui.

c) **GĮB programos įgyvendinimo rekomendacijose lytiškumas kaip lytinis tapatumas sutapatintas su lytine orientacija:**

*Aiškinkitės, kokios gali būti lytinės orientacijos (heteroseksualios, homoseksualios, biseksualios orientacijos), mokykitės argumentuoti seksualinę orientaciją kaip žmogaus lytiškumo identitetą*⁵

d) **GĮB programoje lytinis tapatumas priskiriamas pasirinkimo kategorijai.**

Lytinis tapatumas, (angl. *gender identity*) Europos Tarybos parengtose rekomendacijose, apibūdinama kaip “asmens giliai jaučiama individuali lyties

¹ <https://www.ivairovesnamai.lt/lytiskumo-zodynelis>

² WHO. Defining sexual health. Prieiga internete <https://www.who.int/teams/sexual-and-reproductive-health-and-research/key-areas-of-work/sexual-health/defining-sexual-health>

³ WHO (2015). Sexual health, human rights and the law. P. 1 . Prieiga internete https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/175556/9789241564984_eng.pdf;jsessionid=ac430bcf31a98b32799ad5810f74fc86?sequence=1

⁴ Reprodukcinė sveikata tai visiškos fizinės, psichinės ir socialinės gerovės būseną, o ne vien reprodukcinės sistemos, jos funkcijų bei procesų patologijos nebuvimas. Todėl reprodukcinė sveikata reiškia, kad žmonės gali mėgautis juos tenkinančiu saugiu lytiniu gyvenimu, gali turėti palikuonių ir gali rinktis (turėti jų ar neturėti), ar tą daryti, kada ir kaip dažnai tai daryti. Pastarasis teiginys reiškia, kad vyrai ir moterys turi teisę būti informuoti apie saugius, veiksmingus, įperkamus, priimtinus ir laisvai pasirinkamus šeimos planavimo ir vaisingumo reguliavimo būdus, kurie neprieštaruja įstatymams, ir turi teisę į tinkamas sveikatos priežiūros paslaugas, leidžiančias moterims saugiai išnešioti ir pagimdyti kūdikį ir sudarančias sutuoktinių poroms geriausias galimybes turėti sveiką vaiką

⁵ Gyvenimo įgūdžių ugdymo bendrosios programos. Įgyvendinimo rekomendacijos. 5–10 (II gimnazijos) klasė, p. 129-130.

patirtis, kuri gali būti arba gali būti neatitinka gimimo metu suteiktos lyties, ir apima asmeninį kūno ir kitų lyties požymių suvokimą (t. y. "lyties išraišką"), pavyzdžiui, aprangą, kalbą ir manieras. Lytis paprastai priskiriama gimstant ir nuo tada tampa socialiniu ir teisiniu faktu".⁶ GĮB programoje rašoma:

*Analizuoja ...kaip nuostatos padeda arba trukdo priimti kitų žmonių nuomonę, poreikius, **teisę rinktis religiją, kultūrinį tapatumą, lytinį tapatumą** (GĮP, 30.2.).*

Apibendrinant tai kas pasakyta, galima padaryti išvadą, jog GĮB programos lytiškumo samprata nėra grįsta binarine lyčių sistema, taip pat vadovaujamas lytinės ir reprodukcijos sveikatos sampratomis, kuriuose susikoncentruojama daugiau į fizinę lytiškumo plotmę (lytinį potraukį), taip pat tuo, jog lytinė tapatybė yra pasirenkama ir lytiškumas tapatinamas su lytinė orientacija, galima teigti jog GĮB programoje lytiškumo samprata atitinka LGBTQ bendruomenės lytinės tapatybės sampratą.⁷

3. GĮBP pažeidžia tėvų teisę ugdyti vaikus pagal savo įsitikinimus.

2016 m. priimta Sveikatos, lytiškumo ugdymo ir rengimo šeimai programa numatė bendradarbiavimo principą, kylantį iš geros mokyklos koncepcijos. Remiantis juo mokyklos bendruomenė galėjo susitarti, kokio lytiškumo ugdymo jiems reikia. O štai GĮBP nustato pareigą įgyvendinant lytiškumo ugdymą remtis tik viena lytiškumo ugdymo koncepcija.

Pripažįstant, kad tiek rizikos valdymu grįstas lytiškumo ugdymas, tiek rizikos pasekmių kontrole grįstas lytinis švietimas turi mokslinį pagrindą, tik skiriasi jo metodologija (kas, kada, kaip ir koku būdu bei tikslu yra pasakoma), nėra jokio įtikinamo pagrindo teigti, jog turi būti vienas, o negali būti kito. Taip pat nėra jokių įtikinamų motyvų neleisti tėvams pasirinkti tą lytiškumo ugdymo programą, kuri, jų nuomone, geriausiai atitinka jų vaikų interesus.

Visi tarptautinės teisės dokumentai, remdamiesi JT Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos nuostatomis, pripažįsta tėvų pirmumo teisę parinkti savo vaikams mokymą. (26 str. 3 d.). Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 1 protokolą sako, kad valstybė turi užtikrinti, jog švietimo programose būtų pateikta „objektyvi, kritiška ir pliuralistiška informacija“, tačiau švietimo organizavimas turi nepažeisti tėvų teisės parinkti savo vaikams švietimą ir mokymą pagal savo religinius ir filosofinius įsitikinimus“.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija įpareigoja gerbti ir tėvų pedagoginius įsitikinimus (14 str. 3 d.). Lytiškumo ugdymas ir lytinis švietimas yra dvi skirtingos pedagoginės koncepcijos. Tėvai turi teisę pritarti vienai ir nepritarti kitai, kaip ir rinktis tarp jų. Tačiau šiuo metu tėvai galimybės rinktis neturi, nes GĮBP pateikia tik vieną iš šių koncepcijų.

GĮBP yra pasaulėžiūrinis dalykas, kuris turėtų būti pasirenkamas su tėvų žinia ir sutikimu. Lytiškumo ugdymas neprilygsta jokiai kitai disciplinai, nes lytiškumas nėra kokia nors atskira žmogaus veikla, bet esminis asmenybės bruožas, jos būties, raiškos ir bendravimo su kitais pagrindinė sąlyga. Tai pasaulėžiūros dalykas. Pedagogikos teorija vienareikšmiškai pasisako, kad su pasaulėžiūra susiję dalykai negali būti primetami kažkokiu mokomuoju dalyku be tėvų žinios ir sutikimo. Todėl gera pedagoginė praktika reikalauja tiek sudaryti tėvams galimybę pasirinkti lytiškumo ugdymo programą, tiek būti informuotiems apie jos turinį, tiek ir teisę jos atsisakyti.

⁶ Sexual Orientation and gender Identity (SOGI). Council of Europe. Prieiga internete <https://www.coe.int/en/web/sogi>

⁷ Žr. Lyties tapatybė. Prieiga internete <https://isgirsti.lt/lgbtq/lyties-tapatyb/>

Todėl darome išvadą, kad Gyvenimo įgūdžių bendroji programa privalomai įtvirtina lytinio švietimo ugdymo modelį, kuriame įtvirtinta LGBTQ bendruomenės lytiškumo samprata, bei tokiu būdu neužtikrinama tėvų teisė ugdyti vaikus pagal savo įsitikinimus. Prašome tenkinti Lietuvos Respublikos Vyriausybei pateiktą peticiją.

Nacionalinės šeimų ir tėvų asociacijos

pirmininkė Violeta Vasiliauskienė

Rengimo šeimai asociacijos

pirmininkas Ramūnas Aušrotas

Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisijai

2023 11 17
NSMOT 13/23

DĖL GYVENIMO ĮGŪDŽIŲ BENDROSIOS PROGRAMOS IŠBRAUKIMO IŠ PRIEŠMOKYKLINIO, PRADINIO, PAGRINDINIO IR VIDURINIO UGDYMO BENDRŲJŲ PROGRAMŲ SĄRAŠO

Nacionalinis skurdo mažinimo organizacijų tinklas, įsigilinęs į Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pristatytą Gyvenimo įgūdžių bendrosios programos (toliau - GĮP) turinį, nepritaria A. Rusteikos ir kitų peticijoje (2023.09.15 nr. PC-26) išdėstytų prašymų ir siūlymų dėl Gyvenimo įgūdžių bendrosios programos išbraukimo iš Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų sąrašo.

Vaikai iki 18 m. yra viena iš labiausiai pažeidžiamų grupių Lietuvoje, kurios teisių užtikrinimas ir apsauga reikalauja ypatingo dėmesio. Eurostato duomenimis, 22,4 proc. vaikų iki 18 m. gyvena skurdo rizikoje ar socialinėje atskirtyje. Dėl riboto savarankiškumo kiekvienas vaikas iš esmės gali būti pažeidžiamas, vis dėlto, skurdą ir socialinę atskirtį patiriantys vaikai susiduria su itin skaudžiomis problemomis. Pasitaiko atvejų, kai vaikai auga nesaugioje aplinkoje, nėra atliepiami jų poreikiai, nesprendžiami sveikatos ar psichologiniai iššūkiai, jais nesirūpinama. Šios problemos šiuo metu nėra sprendžiamos efektyviai, o žalojanti aplinka neleidžia vaikui išmokti saugumo įgūdžių, įgauti savarankiškos patirties, tinkamą sveikatos ir socialinį ugdymą, apriboja bendravimą su kitais paaugliais ir suaugusiais.

Peticijoje pagrindinis dėmesys skiriamas tik lytiškumo ugdymo klausimui ignoruojant kitas GĮP temas, netikslingai ir melagingai pateikiama informacija, kad šioje programoje lytiškumo ugdymas bus vykdomas tik pagal LGBT, translytiškumo ir genderizmo ideologines nuostatas. Tuo metu, GĮP integruoja kitas nepaprastai svarbias vaikams ir jaunimui temas: socialinį ir emocinį ugdymą, sveikatos ugdymą, psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevenciją, patyčių ir smurto prevenciją, žmogaus saugą, saugų eismą, pirmąją pagalbą, lytiškumo ugdymą, psichinės sveikatos stiprinimą, lyčių lygybę, pagarbių santykių kūrimą, žmogaus teises ir kitas. Šios temos yra ypač svarbios vaikams iš pažeidžiamų šeimų, siekiant parengti juos savarankiškam ir sąmoningam gyvenimui visuomenėje, ugdyti jų socialinius įgūdžius, tarpusavio bendradarbiavimą, emocinį raštingumą, taip pat, mokslu grįstais šaltiniais užpildyti lytiškumo ugdymo ir kitų sričių lavinimo spragas.

Vaikams, patiriantiems skurdo ir socialinę riziką, įprastai yra teikiamos socialinės paslaugos, tačiau socialinės paslaugos toli gražu neapima visų svarbių gebėjimų, todėl holistinė prieiga, kai pasitelkiant abi sistemas - švietimo ir socialinės apsaugos - būtų ugdomi įgūdžiai, ženkliai labiau įgalintų vaikus užaugti savarankiškiems ir gebantiems kritiškai mąstyti.

Raginame LRV Peticijų komisiją nepritarti pateiktai peticijai.

Direktorė Aistė Adomavičienė

NARKOTIKŲ, TABAKO IR ALKOHOLIO KONTROLĖS DEPARTAMENTAS

Biudžetinė įstaiga, Šv. Stepono g. 27A, 01312 Vilnius, tel. 8 706 68060, el. p. ntakd@ntakd.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 302610311

Lietuvos Respublikos Vyriausybės peticijų
komisijai

Nr.
Į 2022-10-19
Nr. P33-35

DĖL PETICIJOJE IŠDĖSTYTŲ PRAŠYMŲ IR SIŪLYMŲ

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas (toliau – Departamentas), atsakydamas į Lietuvos Respublikos Vyriausybės peticijų komisijos 2023 m. spalio 19 d. raštą Nr. P33-35 “Dėl peticijoje išdėstytų prašymų ir siūlymų”, informuoja, Departamentas atsižvelgdamas į fizinio asmens Algimanto Rusteikos pateiktą peticiją dėl Gyvenimo įgūdžių programos nutraukimo, išnagrinėjo prašymą pagal kompetenciją. Gyvenimo įgūdžių programoje pateikiamas mokymosi turinys psichoaktyvių medžiagų tema yra kokybiškas ir tinkamas moksleiviams. Medžiaga yra prieinama viešai naudotis šia nuoroda <https://www.vilniussveikiau.lt/gyvenimo-igudziu-ugdymo-programa-2/>.

Direktoriaus pavaduotoja,
atliekanti direktoriaus funkcijas
Belian

Gražina

Elžbieta Motūzaitė, tel. 869058293, el.p. elzbieta.motuzaitė@ntakd.lt

**PRIEŠGAISRINĖS APSAUGOS IR GELBĖJIMO DEPARTAMENTAS
PRIE VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS**

Lietuvos Respublikos Vyriausybės
peticijų komisijai

2023-11-

Nr. 9.4

(10.23E)

Kopija
Vidaus reikalų ministerijai
Ugniagesių gelbėtojų mokyklai

DĖL GYVENIMO ĮGŪDŽIŲ BENDROSIOS PROGRAMOS

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau - Departamentas) pagal kompetenciją išnagrinėjo A. Rusteikos ir kitų 2023 m. rugsėjo 15 d. peticijoje PC-26 išdėstytus prašymus ir siūlymus dėl Gyvenimo įgūdžių bendrosios programos išbraukimo iš priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų sąrašo.

Atkreipiame dėmesį, kad nuo 2023 m. sausio 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymas, kurio 25 straipsnio 3 dalis reglamentuoja, kad krizių valdymo ir civilinės saugos mokymas vykdomas ikimokyklinio, priešmokyklinio ir (ar) bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo įstaigose pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro tvirtinamas bendrąsias programas, kriterijus ar gaires, į kurias yra integruotas su Departamentu suderintas mokymo turinys.

Pažymime, kad siekiant užtikrinti krizių valdymo ir civilinės saugos mokymo tęstinumo ikimokyklinio, priešmokyklinio ir (ar) bendrojo ugdymo mokymo įstaigose, į Gyvenimo įgūdžių bendrąją programą buvo integruotas Žmogaus saugos bendrosios programos (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. liepos 18 d. įsakymas Nr. V-1159) mokymo turinys.

Departamentas įgyvendindamas projektą kartu su Norvegijos Karalyste 1-12 kl. moksleiviams parengė mokymo medžiagą, susijusią su jonizuojančia spinduliuote, pasirengimu reaguojant į galimą avariją Baltarusijos atominėje elektrinėje ir kitomis temomis, kuri taip pat integruota į Gyvenimo įgūdžių programą.

Atsižvelgiant į tai, besiekiant stiprinti visuomenės pasirengimą ekstremaliųjų situacijų, krizių bei karo atvejams ir gyventojų savisaugos kultūros didinimui, pasirengimo galimai radiologinei ar branduolinei avarijai Baltarusijos atominėje elektrinėje stiprinimui, Departamentas nepitaria siūlymui dėl Gyvenimo įgūdžių bendrosios programos išbraukimo iš priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų sąrašo.

Direktoriaus pavaduotojas

Mindaugas Kanapickas

Rimas Ožalinskas, tel.: (8 707) 57 505, el. p. rimas.ozalinskas@vpgt.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03162 Vilnius, tel. (8 5) 266 4201, faks. (8 5) 266 4209,
el. p. post@socmin.lt, <https://socmin.lrv.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų
komisijai

Nr.
Į 2023-10-19 Nr. P33-35

DĖL PETICIJOJE IŠDĖSTYTŲ PRAŠYMŲ IR SIŪLYMŲ

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje (toliau – Ministerija) 2023 m. spalio 19 d. gautas Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisijos (toliau – Peticijų komisija) raštas Nr. P33-35 „Dėl peticijoje išdėstytų prašymų ir siūlymų“, kuriame prašoma pateikti išvadą dėl A. Rusteikos ir kitų peticijoje (2023-09-15 Nr. PC-26) išdėstytų prašymų ir siūlymų dėl Gyvenimo įgūdžių bendrosios programos išbraukimo iš Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų sąrašo (toliau – Raštas).

Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 20 straipsnyje įtvirtinta, jog valstybė ir savivaldybės imasi visų reikiamų priemonių, tarp jų – ir *švietimo*, kad apsaugotų vaiką nuo bet kokios formos smurto prieš vaiką. Tam yra svarbios švietimo priemonės, kurios leistų vaikams suvokti visas galimas grėsmes, mokytis ribų, susijusių su savo kūnu, žinoti, kaip ir kam pranešti apie galimas grėsmes, ir pan. Todėl manytina, kad Gyvenimo įgūdžių bendroji programa vaidina vieną iš strateginių ir svarbiausių uždavinių dėl laiku suteikto tinkamo vaikų švietimo, ne tik lytinio, bet ir daugeliu kitų aktualių klausimų – smurto atpažinimo, ribų nustatymo, pagalbos kreipimosi, emocinės sveikatos ir kt. aspektų, kurie yra svarbūs vaikams tinkamame amžiuje, kad būtų galima užkardyti problemas ir sumažinti ar išvengti neigiamų pasekmių bei sudėtingų atvejų dėl vaiko teisių pažeidimo ateityje. Užsienio šalių (pavyzdžiui, Belgijos) patirtis rodo, kad įgyvendinant tokias programas ugdymo įstaigose, iki 40 proc. sumažėjo paauglių nėštumų atvejų, paauglių lytinių santykių pradžios amžius tampa vėlesnis.

Pažymėtina, kad Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu užtikrinama vaiko teisė mokytis, *visapusiškai* ugdant savo asmenybę. Ministerijos manymu, atsižvelgiant į amžiaus tarpsnį ir individualius kiekvieno vaiko raidos ypatumus bei poreikius, su vaikais būtina kalbėti, diskutuoti ir pateikti jiems visapusišką informaciją, taip pat ir tokiomis jautriomis temomis kaip lytiškumas, skatinti jų kritinį mąstymą, ugdyti socialines – emocines kompetencijas: gebėjimą prisiimti atsakomybę, suvokti pasekmes, brėžti ribas, pasakyti tvirtą ne, atsparumą grupės spaudimui ir pan., kadangi kuomet vaikai neturi pakankamos ir tinkamos informacijos, negauna atsakymų į jiems rūpimus klausimus, išvadas jie daro patys, renka ir dalijasi informacija iš nebūtinai patikimų / tinkančių šaltinių. Tuo tarpu būtent ugdymo įstaigos (nenuneigiant ir šeimos svarbos) gali būti vienas iš tų švietimo šaltinių, kuriuose ir jautrios temos vaikams gali būti pateikiamos efektyviai, naudingai, objektyviai, remiantis patikrintais bei pagrįstais duomenimis.

Vertintina tai, kad Gyvenimo įgūdžių bendroji programa yra parengta remiantis tarptautiniais dokumentais, tyrimais, užsienio šalių praktika ir rekomendacijomis. Ja neatsisakoma anksčiau sėkmingai ugdymo įstaigose įgyvendintos Sveikatos, lytiškumo, rengimo šeimai programos, tačiau Gyvenimo įgūdžių bendrojoje programoje visos temos yra integruotos, apgaubtos įvairių socialinių elementų, visa apimančios, pritaikytos pagal vaikų amžių ir atitinkančios konkrečios amžiaus grupės poreikius bei suvokimą.

Atkreipiame dėmesį, kad Gyvenimo įgūdžių bendrojoje programoje nėra akcentuojamos kokio nors konkretaus modelio ar tipo šeimos, atsižvelgiant į tai, kad šeimos yra labai skirtingos, visiems vaikams sudaroma saugi aplinka kalbėti apie savo situaciją, priimant kitokią, nenuneigiant jų svarbos ar neišskiriant skirtumų, visose temose skatinamas visuminis požiūris.

Ministerija skatina bendradarbiavimą tiek instituciniu lygmeniu, tiek su bendruomenės ar atskiras grupes vienijančiais ir (ar) jų interesus atstovaujančiais subjektais (nevyriausybėmis, organizacijomis, asociacijomis, sąjungomis, iniciatyvomis ir pan.) ir palaiko išsamias diskusijas ir visapusišką įvairių subjektų į(si)traukimą, kuomet ieškomi ir svarstomi galimi sprendimai aktualiais bei svarbiais klausimais. Todėl 2023 m. rugsėjo mėn. gavus Peticijų komisijos paklausimą dėl Tarpžinybinės vaiko gerovės taryboje prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Taryba) dalyvaujančių skėtinių organizacijų dalyvavimo bei nuomonių pateikimo 2023 m. spalio 12 d. Peticijų komisijos posėdyje dėl peticijose keliamų klausimų, šis paklausimas buvo pristatytas bei aptartas 2023 m. rugsėjo 22 d. Tarybos ir Šeimos politikos komisijos (toliau – Komisija) posėdyje, 2023 m. rugsėjo 26 d. kreiptasi į nevyriausybines organizacijas, apimančias ir šeimoms atstovaujančias organizacijas, dėl dalyvavimo Peticijų komisijos posėdyje, nuomonės ar pozicijos dėl programos pateikimo jame. Dalyvaujančių Peticijų komisijoje organizacijų kontaktinius duomenis 2023 m. spalio 3 d. Ministerija perdavė Peticijų komisijai.

Pažymėtina ir tai, kad 2023 m. spalio 6 d. Tarybos ir Komisijos posėdyje buvo nagrinėtas klausimas dėl Gyvenimo įgūdžių programos, kurią posėdžio dalyviams pristatė Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Tarybos ir Komisijos nariai (tarp kurių yra ir visuomeninės organizacijos „Gelbėkit vaikus“, viešosios įstaigos Paramos vaikams centro, Lietuvos moksleivių sąjungos, Nacionalinės šeimų ir tėvų asociacijos, Nacionalinio skurdo mažinimo organizacijų tinklo, Lietuvos autizmo asociacijos „Lietaus vaikai“, NVO vaikams konfederacijos atstovai, posėdžiuose dalyvauja Nacionalinės šeimos tarybos, Šeimų asociacijos atstovai) išsakė nuomonę ir uždavė papildomus klausimus, susijusius su programa, jos turiniu ar įgyvendinimu, bei dalyvavo diskusijoje.

Viceministrė

Vilma Augienė

Lietuvos Respublikos Vyriausybės
Peticijų komisijai

Rašto nr. P33-35
2023-10-19

DĖL PETICIJOJE IŠDĖSTYTŲ PRAŠYMŲ IR PASIŪLYMŲ

Gavome jūsų prašymą pateikti išvadą.

Teikiame išvadą, kad peticijoje nėra pateiktų argumentų, peticijoje nėra nepateiktų teisinių įrodymų, peticijoje nėra pateiktos teisinės išvados, peticijoje nėra pateiktų justicijos išaiškinimų, todėl *a priori* peticijoje minimų teisės aktų GĮP nepažeidžia ir teisiškai nesietini šiuo nagrinėjamu klausimu.

Žinia, kad teisinių dokumentų atitiktį Konstitucijai *vertina tik Konstitucinis teismas*. Peticijos rengėjai nesiremiam Konstitucinio teismo nutartimis. Teisiniame kontekste tai reiškia, kad peticijos teikėjai peržengia jų teisinius įgaliojimus, t.y. pareiškė/pateikė nuomonę, nepriklausančią jo kompetencijai ar įgaliojimams (*ultra vires*).

Peticijos teiginių teisinio nihilizmo objektyvacijos peticijoje įvertinimui siūlome kreiptis į teisininkus.

Atkreipiame jūsų dėmesį, kad peticijos teiginiai yra pagrįsti baimėmis ir propagandinėmis klišėmis bei socialiniuose tinkluose ir nepatikimuose informacijos šaltiniuose mitais.

Liūdina viešoje erdvėje skleidžiama dezinformacija ir matomi raginimai tėvams atsisakyti konkrečių GĮP pamokų. GĮP yra formalaus ugdymo dalis. Ji yra privaloma ir privaloma visa apimtimi. Dėl nepagrįstų tėvų baimių vaikai neturi netekti kokybiško ugdymo. Jauni žmonės patys žino ir geba nuspręsti kas jiems naudinga, todėl palaikome ir didžiuojamės Lietuvos moksleivių sąjungos išreikšta moksleivių pozicija palaikančia GĮP įgyvendinimą.

Raginame atsakingus politikus tarpininkauti mažinant viešoje erdvėje matomą nepasitenkinimą, kuris niekaip nesusijęs su tikrąją programa ir kyla iš viešoje erdvėje sklandančios dezinformacijos.

Šeimų asociacija nepitaria viešumoje plintančiam klaidinimui, kad programoje yra temų, kurios potencialiai galėtų “tvirkinti” vaikus. GĮP temos, tokios kaip emocinio ir socialinio intelekto lavinimas, psichologinio atsparumo ugdymas, žmogaus sauga, sveika gyvensena, priklausomybių prevencija,

lytiškumo ugdymas ir pan. yra reikalingos mokiniams. Programoje žmogus matomas kaip integrali visuma ir todėl turi būti lavinamas visapusiškai.

Šeimų asociacija mano, kad švietime pirmiausiai turime vadovautis vaikų interesais, o ne tėvų baimėmis ir socialiniuose tinkluose įaudrintomis emocijomis. Esame tikri, kad vaikams ši programa padės bent minimaliai užpildyti emocinio lavinimo spragas. Šiemet mokyklose startuojanti nauja Gyvenimo įgūdžių bendroji programa (GĮP) yra svarbi ir reikalinga mokiniams.

GĮP yra didelis žingsnis link žmogaus teisėmis ir mokslu grįsto ugdymo. Vaikams GĮ programa yra prasminga ir reikalinga, o tėvų baimės gali sumažinti švietimas ir politikų susilaikymas skaldyti visuomenę.

Pagarbiai,

Šeimų asociacijos pirmininkas

Viktoras Andrejevas

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJOS UGDYMO DEPARTAMENTAS

Biudžetinė įstaiga, A. Volano g. 2, 01124 Vilnius, tel. (8 5) 219 1142, el. p. smmin@smsm.lt, <https://smsm.lrv.lt>.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603091

Lietuvos Respublikos
Vyriausybės peticijų komisijai

2023 - - Nr.
I

Kopija
Lietuvos Respublikos
Vyriausybės kanceliarijai
Algimantui Rusteikai
El. p.
rusteika.algimantas@gmail.com

DĖL PETICIJOJE IŠDĖSTYTŲ PRAŠYMŲ IR SIŪLYMŲ

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, gavusi Jūsų raštą, teikia savo atsakymą dėl A. Rusteikos išdėstytų prašymų ir siūlymų.

Gyvenimo įgūdžių programa patvirtinta 2022 m. rugsėjo 30 d. nutarimu Nr. V-1541 „Dėl švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. rugpjūčio 24 d. įsakymo Nr. V-1269 „Dėl Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“ pakeitimo“, o nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. pradėta įgyvendinti mokyklose.

Visų formaliojo ugdymo programų rengimas, įskaitant ir Gyvenimo įgūdžių programą, buvo patikėtas srities ekspertams, tačiau atskiri visuomenės nariai ir organizacijos turėjo galimybę teikti pastabas ir pasiūlymus. Pirmasis Gyvenimo įgūdžių programos projektas buvo paskelbtas viešoms diskusijoms 2020 m. gruodžio 14 d., vėliau, gavus pastabų ir pakoregavus, programos projektas buvo skelbtas 2021 m. kovo, liepos, lapkričio mėn., 2022 m. kovo mėn. Siūlymus projektui teikė tokios organizacijos kaip Natūralaus šeimos planavimo asociacija, Lietuvos moksleivių sąjunga, asociacija „Šviesos kampelis“, Lietuvos psichologų sąjungos edukacinės psichologijos komitetas, Lietuvos Respublikos valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Nacionalinė šeimų ir tėvų asociacija, Lietuvos tėvų forumas, sąjunga „Vardan šeimos“, Mokymosi šeimoje asociacija, Laisvos visuomenės institutas, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija ir kt. Paskutinį kartą projektas buvo skelbtas 2022 m. liepos mėn. Teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS), siūlymų programai negauta. Programos rengimas vyko skaidriai ir atvirai, visos organizacijos buvo kviečiamos įsitraukti ir teikti argumentuotus pasiūlymus. Visi gauti pasiūlymai buvo atidžiai nagrinėjami ir vertinami.

Rengiant „Gyvenimo įgūdžių ugdymo bendrosios programos įgyvendinimo 5–10 (II gimnazijos) klasėms rekomendacijas“, buvo kviečiamos organizacijos, turinčios reikiamų kompetencijų programoje esančioms temoms. Organizacijų atstovai siūlė viešai prieinamus leidinius, kurie buvo įtraukti į rekomendacijas kaip priemonės mokytojų platesniam susipažinimui

su atitinkamais klausimais. Rekomendacijose pateikta medžiaga nėra vienintelė, kuria mokytojai privalo naudotis. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija skatina mokytojus bendradarbiauti su mokyklose dirbančiais psichologais, socialiniais pedagogais, visuomenės sveikatos specialistais, kurie pagal turimas kompetencijas gali pasiūlyti mokytojams ir kitos medžiagos bei priemonių, skirtų pasirengti pamokoms. Taip pat siūloma pasitelkti įvairius partnerius, kurie pajvairintų ir praturtintų mokytojų vedamas pamokas (pvz.: nevyriausybinų organizacijų, visuomenės sveikatos centrų, policijos atstovus (-es), ugniagesius ir kt.). Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas suteikia mokytojams teisę pasirinkti pedagoginės veiklos būdus ir formas, todėl mokytojai laisvi pasirinkti tas mokymosi priemones, kurios padėtų siekti ugdymo tikslų. Metodinės rekomendacijos yra atviros siūlymams ir pildymams, todėl galima teikti pasiūlymus priemonėms, kurios praturtintų mokytojams skirtas rekomendacijas. Atkreipiame dėmesį, kad Gyvenimo įgūdžių ugdymo bendrosios programos įgyvendinimo 5–10 (II gimnazijos) klasėms rekomendacijos nėra baigtinis dokumentas, jos gali būti pildomos naujais metodiniais leidiniais. Šiuo tikslu Ministerija įpareigojo Nacionalinę švietimo agentūrą suburti ekspertų grupę, kuri vertins siūlomų leidinių tinkamumą Gyvenimo įgūdžių programos įgyvendinimui.

Gyvenimo įgūdžių pamoka yra nauja, bet jos turinys apima iki šiol mokyklose dėstytas labai aktualias mokiniams temas, tokias kaip socialinis-emocinis ugdymas, psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencija, patyčių ir smurto prevencija, savižudybių prevencija, lytiškumo ugdymas, sveikatos ugdymas, pirmoji pagalba, žmogaus sauga, kurioms įgyvendinti mokyklose trūko nuoseklumo ir tam skiriamo laiko. Pavyzdžiui, žmogaus sauga kaip atskiras dalykas buvo įgyvendinama tik 5, 8, 10 klasėse. Integruotai nuo 2017 m. rugsėjo 1-osios dienos visose mokyklose pagal Švietimo įstatymo nuostatas turėjo būti įgyvendinamos nuoseklios socialinio ir emocinio ugdymo arba prevencinės programos. Taip pat dėstytos sveikatos, rengimo šeimai ir lytiškumo ugdymo temos. Mokytojai, kurie mokė žmogaus saugos dalyką, turėjo baigti atitinkamus kvalifikacinius kursus. Mokytojams, kurie dėstė Sveikatos ir lytiškumo ugdymo bei rengimo šeimai programą mokyklose, buvo surengta daugybė kursų, konsultacijų, kitų kvalifikacijos tobulinimo renginių, pateikta nemažai metodinės medžiagos. Nuo 2023 m. spalio mėnesio Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademijoje, nuo lapkričio – Vilniaus universiteto Ugdymo mokslų institute pradedama dėstyti Nacionalinės kvalifikacijos tobulinimo programa, skirta Gyvenimo įgūdžių programos mokytojams. Mokytojų rengimo programas ir jų turinį rengia Vilniaus universiteto Ugdymo mokslų institutas ir Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademija.

Šios programos tikslas – sudaryti galimybę kiekvienam mokiniui nuosekliai ugdytis gyvenimui svarbius įgūdžius: socialinius ir emocinius įgūdžius ir gebėjimus, sveikos gyvensenos nuostatas, mokytis saugoti savo ir kitų sveikatą ir gyvybę, pasiruošti kurti asmeninius ir profesinius santykius, pasirinkti profesinį kelią bei tapti jautriems ir atliepantiems kitų asmenų, bendruomenės, visuomenės gerovės poreikius. Ši programa, kaip ir visas ugdymo turinys, yra skirta Švietimo įstatymo 3 straipsnyje nurodytiems švietimo tikslams įgyvendinti.

Gyvenimo įgūdžių bendroji programa nepažeidžia Lietuvos Respublikos Konstitucijos 26 straipsnio, programa apima daug įvairių temų, tačiau religiniai ir doroviniai klausimai sudaro dorinio ugdymo pagrindą, kuris yra privaloma formaliojo ugdymo dalis ir pagal Švietimo įstatymo 31 straipsnį parenkamas tėvų (globėjų, rūpintojų), iki vaikai sueina 14 metų.

Gyvenimo įgūdžių programoje nėra informacijos, kuri niekintų šeimos vertybes, todėl programa neprieštarauja Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo 4 straipsnio 2 skirsnio 16 punkto nuostatomis. Taip pat norime pabrėžti, kad programa remiasi Konstitucinio Teismo 2011 m. rugsėjo 28 d. nutarime pateiktu konstitucinės šeimos sampratos išaiškinimu, kuris grindžiamas šeimos narių tarpusavio atsakomybe, supratimu, emociniu prierašumu, pagalba ir panašiais ryšiais bei savanorišku apsisprendimu prisiimti tam tikras teises ir pareigas, t. y. santykių turiniu, o šių santykių išraiškos forma konstitucinei šeimai sampratai esminės reikšmės neturi.

Tėvai turi teisę dalyvauti parenkant savo vaikui ugdymo programą, formą, mokyklą ar kitą švietimo teikėją, tačiau remiantis Švietimo įstatymo 8, 9, 10 ir 11 straipsniais priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programos įgyvendinamos vadovaujantis

Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiomis programomis, kurias tvirtina švietimo, mokslo ir sporto ministras.

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, manome, kad Gyvenimo įgūdžių programa neprieštaruja Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir kitiems nurodytiems teisės aktams. Informuojame, kad Gyvenimo įgūdžių programos įgyvendinimas nebus stabdomas.

Švietimo, mokslo ir sporto viceministras

Ramūnas Skaudžius

Lietuvos Respublikos Vyriausybės
Peticijų komisijai

2023-10-31 Nr.
2023-10-19 Nr.

DĖL PETICIJOJE IŠDĖSTYTŲ PRAŠYMŲ IR SIŪLYMŲ

Atsakydami į Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisijos raštą „Dėl peticijoje išdėstytų prašymų ir siūlymų“, teikiame išvadą dėl Algimanto Rusteikos ir kitų peticijoje (2023-09-15 Nr. PC-26) išdėstytų prašymų ir siūlymų dėl Gyvenimo įgūdžių bendrosios programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. V-1541, išbraukimo iš bendrųjų programų sąrašo:

1. Gyvenimo įgūdžių bendrąją programą¹ parengė Nacionalinės švietimo agentūros direktoriaus 2020-05-11 įsakymu Nr. VK-201 sudaryta darbo grupė², vadovaujama Socialinio-emocinio instituto direktorės dr. Daivos Šukytės ir Vilniaus universiteto profesorės dr. Nataljos Istominos³. Darbo grupei sudaryti buvo skelbtas viešas konkursas, kuriame galėjo dalyvauti mokslininkai ir mokytojai praktikai. Svarstant programos projektą viešosiose konsultacijose dalyvavo viešojo, privataus ir nevyriausybinių sektorių (tarp jų – Natūralaus šeimos planavimo asociacijos, Nacionalinės šeimų ir tėvų asociacijos, Lietuvos tėvų forumo) atstovai ir pateikė siūlymus⁴.

2. Gyvenimo įgūdžių ugdymo bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijas⁵ parengė viena iš programos autorių dr. Daiva Šukytė ir Nacionalinės švietimo agentūros ugdymo turinio skyriaus specialistas Mindaugas Požėla. Pasiūlymus pateikė įvairių institucijų atstovai. Prigimtinių šeimų ir tėvų organizacijų atstovai galėjo ir gali pateikti savo siūlymus. Pabrėžiame, kad minėtos rekomendacijos skirtos tik mokytojams. Tai pagalbinė priemonė, padedanti mokytojui planuoti gyvenimo įgūdžių ugdymo(-si) procesą. Rekomendacijose pateikti informacijos šaltiniai nėra vieninteliai ir privalomi, jų gausu, todėl mokytojas yra laisvas pasirinkti kokia metodine literatūra remsis (taip pat ir lytiškumo ugdymui).

¹ <https://www.emokykla.lt/bendrosios-programos/visos-bendrosios-programos/48>

² <https://www.mokykla2030.lt/wp-content/uploads/2020/05/20-05-11-UT-Isakymas-dėl-BP-atnaujintoju-VK-201.pdf>

³ https://www.mokykla2030.lt/wp-content/uploads/2021/05/Gyvenimo-Igudziu-BP-pristatymas_2021-05-05.pdf

⁴ https://www.mokykla2030.lt/wp-content/uploads/2021/04/ATSAKYMAI-2021-03-29_i-siulymus_GIU_BP-projektui.pdf

⁵ <https://www.emokykla.lt/metodine-medziaga/medziaga/perziura/176?r=1>

3. Pabrėžiame, kad Gyvenimo įgūdžių bendroji programa ir pamokos nesuderinamos su neigiamą poveikį nepilnamečiams darančios informacijos skleidimu. Gyvenimo įgūdžių dalyko tikslas – sudaryti galimybę kiekvienam mokiniui nuosekliai ugdytis gyvenimui svarbius įgūdžius: socialinius ir emocinius įgūdžius bei gebėjimus, sveikos gyvensenos nuostatas, mokytis saugoti savo ir kitų sveikatą ir gyvybę, pasiruošti kurti asmeninius ir profesinius santykius, pasirinkti profesinį kelią ir pan.⁶

4. Vytauto Didžiojo universitetas (toliau – VDU) įgyvendina gyvenimo įgūdžių mokytojų, dirbančių su 5–10 klasių mokiniais, kompetencijoms tobulinti akredituotą Nacionalinę kvalifikacijos tobulinimo programą „Gyvenimo įgūdžių mokomojo dalyko įgyvendinimas pagrindiniame ugdyme“ (programos apimtis – 270 akad. val., iš kurių 30 proc. skiriama praktikai. Ši apimtis atitinka 10 Europos kreditų perkėlimo ir kaupimo sistemos (ECTS) kreditų)⁷. Programa sudaryta modulių principu: 1) Socialinis ir emocinis ugdymas: teorija ir praktika (3 kreditai), 2) Sveikatos ir gyvybės saugojimas (3 kreditai), 3) Krizių prevencija (2 kreditai), 4) Pamokos dizainas (2 kreditai). Programa sulaukė ypatingo mokytojų dėmesio. Nuo š. m. spalio 4 d. kompetencijas tobulina 210 mokytojų iš visos Lietuvos, nuo 2024 m. sausio 15 d. kvalifikacijos programoje pasirenkę studijuoti dar 330 mokytojų. Pažymime, kad Gyvenimo įgūdžių mokomojo dalyko mokymo kokybė yra labai svarbi kiekvienam mokytojui ir mokyklos vadovui. VDU parengta kvalifikacijos tobulinimo programa apima mokinių gyvenimo įgūdžių ugdymui svarbius tarpdalykinius kontekstus, kurie atskiruose dalykuose buvo pateikiami fragmentiškai ir (arba) įtraukti į pasirenkamas integruojamąsias ar prevencines programas. Kvalifikacijos tobulinimo programoje dėmesys yra sutelkiamas į plėtotę kompetencijų, kurios reikalauja interaktyvaus, į praktinį žinių taikymą ir elgsenos pokyčius kreipiančio ugdymo(si) proceso organizavimo ir atitinkamos didaktikos. Mokytojų kompetencijų plėtotės vertybinio kryptingumo siekiama stiprinant Bendrosiose programose įvardytas vertybes ir skatinant jas perteikti gyvenimo įgūdžių ugdomosiose veiklose. Mokytojai skatinami domėtis gyvenimo įgūdžių ugdymo aktualijomis ir metodologijos inovacijomis, jas kritiškai apmąstyti ir adaptuoti savo profesinėje veikloje.

5. Pažymime, kad modulio *Sveikatos ir gyvybės saugojimas* 2.2. temai *Lytiškumas, lytinė ir reprodukcinė sveikata* skiriama 6 teorinės, 3 praktinės ir 10 savarankiško darbo valandų. Šią temą, integruodami bendrosios programos siūlomą turinį pristato: VDU Santuokos ir šeimos

⁶ <https://www.emokykla.lt/bendrosios-programos/visos-bendrosios-programos/48?clases=&educations=&res=1&types=3>

⁷ <https://sc.bns.lt/view/item/467244>

studijų centro prof. dr. Birutė Obelenienė, VDU Švietimo akademijos docentė dr. Jūratė Česnavičienė, VDU Švietimo akademijos doktorantas ir Kauno Valdorfo mokyklos mokytojas Marius Bytautas, mokymų jaunimui ir suaugusiems lektorė Lina Januškevičiūtė, Lietuvos žmogaus teisių centro švietimo veiklą vadovė Paulina Drėgvaitė, Klaipėdos miesto Socialinės paramos centro bendruomenės slaugytoja Dalytė Fabijonavičienė. Užsienio šalių patirtimis dalijasi Dr. Eszter Salamon (Nyderlandai) su partneriais dr. Frank Hennesy (Airija), dr. Judit Horg (Vengrija), Prof. Dr. Ebba.Ossiannilsson (Švedija), Prof.dr. Morten Flate Paulsen (Norvegija). Šios žinios pateikiamos tiek tarptautinės tėvų asociacijos ekspertų, VDU mokslininkų, tiek NVO požiūriu, todėl peticijos teiginys, kad „... lytiškumo ugdymas bus vykdomas tik pagal LGBT, translytiškumo ir genderizmo ideologines nuostatas“ yra neteisingas ir klaidinantis visuomenę.

6. Pabrėžiame, kad bendrojo ugdymo mokyklose įgyvendinant Gyvenimo įgūdžių bendrąją programą nėra pažeidžiamas Konstitucijos 26 straipsnis ir kiti peticijoje minimi norminiai aktai, nes programos turinys apima ir šeimos vertybes, nėra ignoruojama tėvų ir rūpintojų teisė rūpintis vaikų ir globotinių auklėjimu pagal savo įsitikinimus. Nacionalinėje kvalifikacijos tobulinimo programoje šeima ir jos vertybės atskleidžiamos, o tarptautinės tėvų asociacijos atstovų dalyvavimas leidžia pristatyti sėkmingiausią Europos šalių patirtį šiuo klausimu.

7. Atkreipiame dėmesį, kad Nacionalinė kvalifikacijos tobulinimo programa susidomėję mokytojai aktyviai dalyvauja mokymuose ir ją vertina teigiamai. Be to, jų pasisakymai pagrindžia, kad su atskiromis temomis mokytojai yra jau susipažinę, tačiau gyvenimo įgūdžių tematika aktyviai domisi ir siekia toliau tobulinti savo kompetencijas. Taip pat pažymime, kad ir iki šiol mokytojai turėjo galimybę dalyvauti mokymuose, seminaruose ir pan., skirtuose lytiškumo ugdymo tematikai. Todėl teigiame, kad viešojo erdvėje formuojama nuomonė, kad „mokytojai dar nėra apmokyti“, žeidžia jų orumą.

8. Atkreipiame dėmesį, kad Gyvenimo įgūdžių bendrosios programos įgyvendinimui pritaria Lietuvos moksleivių sąjunga⁸. Todėl būtina atsižvelgti į tikslinės grupės poreikius ir atliepti juos.

Patiekiame galutinę išvadą: peticijos autorių Lietuvos Respublikos Vyriausybei pateiktas reikalavimas pripažinti negaliojančiais Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. rugsėjo 30 d. įsakymo Nr.V-1541 „Dėl švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. rugpjūčio 24 d. įsakymo

⁸ <https://www.moksleiviai.lt/wp-content/uploads/2023/09/KREIPIMASIS-DEL-GYVENIMO-IGUDZIU-PROGRAMOS-VYKDYMO-LIETUVOS-MOKYKLOSE.docx-1.pdf>

VYTAUTO DIDŽIOJO
UNIVERSITETAS
MCMXXII

Nr.V-1269 „Dėl priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“ pakeitimo punktą 36.47 ir punktą 1.2.46 yra nepagrįstas.

Rektorius

Juozas Augutis

Monika Baltrūnaitė, el. p. monika.baltrunaite@vdu.lt

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Vytauto Didžiojo universitetas, K. Donelaičio g. 58, LT-44248 Kaunas, Lietuva (2023-11-06 13:30:04)
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL PETICIJOJE IŠDĖSTYTŲ PRAŠYMŲ IR SIŪLYMŲ
Dokumento rūšys	-
Dokumento registracijos data ir numeris	2023-11-06 Nr. VDU-SR-945
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	-
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Juozas Augutis, Rektorius
Parašo sukūrimo data ir laikas	2023-11-06 11:59:03 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2023-11-06 11:57:43 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugos teikėją	EID-SK 2016,2.5.4.97=#160e4e545245452d3130373437303133,AS Sertifitseerimiskeskus,EE
Sertifikato galiojimo laikas	2021-07-07 14:01:08–2026-07-06 23:59:59
Parašo paskirtis	Registravimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Sandra Juškevičienė, Laikinais einantis vadovo pareigas
Parašo sukūrimo data ir laikas	2023-11-06 12:10:23 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-C
Laiko žymoje nurodytas laikas	2023-11-06 12:08:53 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugos teikėją	EID-SK 2016,2.5.4.97=#160e4e545245452d3130373437303133,AS Sertifitseerimiskeskus,EE
Sertifikato galiojimo laikas	2021-09-02 12:49:30–2026-09-01 23:59:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	-
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	-
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	DocLogix v12.8.7.0
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Tikrinant dokumentą nenustatyta jokių klaidų (2023-11-06 13:30:04)
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2023-11-06 13:30:04 atspausdino Monika Baltrūnaitė
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-

VILNIAUS UNIVERSITETAS

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

Į 2023-10-19 Nr. P33-35

DĖL PETICIJOJE IŠDĖSTYTŲ PRAŠYMŲ IR SIŪLYMŲ (IŠVADA DĖL A. RUSTEIKOS IR KITŲ PETICIJOJE (2023-09-15 Nr. PC-26) IŠDĖSTYTŲ PASTABŲ IR SIŪLYMŲ)

Reaguojant į kreipimesi išdėstytą išvadą, kad „Gyvenimo įgūdžių ugdymo bendrosios programos lytiškumo ugdymo įgyvendinimo rekomendacijų autoriai bei jų pateiktos rekomendacijos, metodinė medžiaga ir dokumentai yra vien tik LGBT ir genderizmo ideologiją propaguojančios organizacijos ir asmenys“, atkreipiame dėmesį, kad pasiūlymus parengtoms Gyvenimo įgūdžių bendrosios programos (toliau – GĮP) įgyvendinimo rekomendacijoms teikė valstybės ir savivaldybių institucijų atstovai, universitetų mokslininkai, nevyriausybinių organizacijų atstovai.

GĮP įgyvendinimo rekomendacijų Bendrojoje dalyje nurodoma, kad nors GĮP yra plati ir apimanti platų temų lauką, tačiau išlaiko „pagrindinę programos idėją, kuri remiasi moksliniais tyrimais, praktikų įžvalgomis, kurios sako, kad žmogaus asmeninės ir profesinės gyvenimo sėkmės pagrindas – socialinės, emocinės, kognityvinės kompetencijos ir įgūdžiai“ (p. 5). Bendrojoje dalyje nurodoma ir tai, kad „Mokytojui rekomenduojama prieš pradedant pamokas pasidaryti „audita“ mokykloje ar klasėje turimų priemonių, kurios padėtų prvesti pamoką. Išskirtinos turinio temos aptariamos šiose rekomendacijose gali būti sutelktos iš skirtingų šaltinių. Šių Rekomendacijų prieduose pateiktos pasiruošimui skirtos lentelės pagal klases ir vienas planavimo pavyzdys (priedas Nr. 4). Taip pat rekomenduojama, esant poreikiui, pasitelkti specialistų ir kitų bendruomenės narių pagalbą“ (p. 6). Taigi rekomendacijose vartojama leksika parodo, kad tiek prieduose pateikta medžiaga yra rekomendacinio pobūdžio ir mokytojai gali į gyvenimo įgūdžių pamokų planavimą ir įgyvendinimą įtraukti kitus specialistus, tiek tai, kad mokytojai gali remtis skirtingais, o tai reiškia, ir papildomais literatūros šaltiniais.

Rekomenduojamos naudoti metodinės priemonės ar mokymosi platformos mokytojams yra parengtos ir/ar išleistos įvairių valstybinių institucijų, tokių kaip Nacionalinės švietimo agentūros prie Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, Jaunimo reikalų tarybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Higienos instituto, Vilniaus universiteto mokslininkų, Žmogaus teisių centro (Nepatogaus kino klasė (nepatogauskinoklase.lt)). Šių nacionaliniu lygiu pripažintų institucijų publikuojama ir rekomenduojama metodinė medžiaga nekelia abejonių dėl jų savalaikiškumo, kokybės užtikrinimo, aktualių aspektų pristatymo bei nagrinėjimo remiantis mokslinių tyrimų rezultatais ir atsiribojant nuo šališkumo ar tam tikrų ideologinių pažiūrų. Nors parengtose rekomendacijose nėra pateikiama nuorodų į tikslines prigimtinių šeimų ir tėvų organizacijas ar jų dokumentus, tačiau rekomendacijose pateikiamos nuorodos į leidinius, rengtus valstybės institucijų, tokių kaip Nacionalinės švietimo agentūros prie Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, pvz., Lytiškumo ugdymas ir rengimas šeimai paauglystėje – patarimai mokytojui (Nacionalinė švietimo agentūra) (žr. nuorodą į leidinį <https://sodas.ugdome.lt/metodiniai-dokumentai/perziura/8900>).

Pažymėtina, kad GĮP įgyvendinimo rekomendacijų prieduose pagal klases pateikiamos papildomos programos ir šaltiniai pagal tematikas lytiškumo ugdymo dalyje, kurių didžiąją dalį sudaro VŠĮ įvairovės ir edukacijos namų parengta medžiaga. Ši nevyriausybinių organizacijų Lietuvoje ne vienerius metus teikia ekspertines švietimo paslaugas, kuria mokymų programas bei metodines priemones žmogaus teisių ugdymo, lygių galimybių ugdymo ir įvairovės, lytiškumo

ugdymo srityse. GJP įgyvendinimo rekomendacijose dalis šios organizacijos rekomenduojamų metodinių priemonių išleistos finansuojant tokioms valstybinėms institucijoms kaip Vilniaus miesto savivaldybė ar Valstybinis visuomenės sveikatos stiprinimo fondas. Be to, šios VŠĮ ir kitų institucijų parengtoje ir išleistoje medžiagoje, kuri rekomenduojama tik kaip papildoma metodinė medžiaga, pateikiami oficialūs statistiniai duomenys, nuorodos į mokslinius šaltinius, Pasaulinės sveikatos organizacijos rekomendacijos ir kita. Taigi rekomenduojama papildoma metodinė medžiaga remiasi mokslu grįsta informacija.

Vilniaus universiteto Ugdymo mokslų instituto bendruomenė, reaguodama į kreipimesi išdėstytas pastabas, nori pažymėti, kad negalima sutikti su išvada, kad šioje programoje lytiškumo ugdymas bus vykdomas tik pagal LGBT, translytiškumo ir genderizmo ideologines nuostatas.

Kreipimesi teigiama, esą šiai programai kvalifikuoti mokytojai dar nėra apmokyti, mokytojų rengimo programos ir konkretus jų turinys visuomenei ir tėvams nėra žinomi. Vilniaus universiteto Ugdymo mokslų instituto bendruomenė negali sutikti su šia pastaba, kadangi Institute įgyvendinamose pedagoginėse studijose įtraukti socialinio ugdymo, sveikatos, saugios mokymosi aplinkos kūrimo, lytiškumo ugdymo studijų dalykai, kurie sudaro gyvenimo įgūdžių programą ir studijuojantys bei studijas baigę mokytojai įgyja šias kompetencijas.

Pastebėtina, kad pateiktame kreipimesi trūksta konkrečių argumentų bei pavyzdžių, kaip GJP įgyvendinimo rekomendacijose siūlomose metodinėse priemonėse varžoma tėvų ir globėjų teisė rūpintis vaikų ir globotinių auklėjimu, niekinamos šeimos vertybės. Norėtume atkreipti dėmesį, kad Rekomendacijų 1.7. priede visoms temoms siūlomą literatūros sąrašą sudaro šaltiniai, kurie tiesiogiai siejasi su šeimos vertybių puoselėjimu, kaip ir pvz., knyga Janusz Korsak "Kaip mylėti vaiką. Vaikas šeimoje".

Atkreipiame dėmesį, kad lytiškumo ugdymo tema sudaro tik dalį nacionalinės GJP. Šią programą taip pat sudaro smurto prevencijos, sveikatos, savirūpos ir pirmosios pagalbos, žmogaus saugos, socialinio ir emocinio ugdymo temos. Žvelgiant bendrai į GJP, pastebėtina, jog joje nurodoma tėvų/globėjų ir šeimos svarba formuojant vaiko gyvenimo įgūdžius. Rekomendacijų 1.5. punkte pirmiausiai pabrėžiamas šeimos vaidmuo: „Mokinių kognityvinė, socialinė ir emocinė raida, jos sėkmė priklauso nuo šeimos narių demonstruojamų gebėjimų, pedagogų darbo.“ Antai į GJP turinį visose klasėse įtraukta atsakingų sprendimų ir elgesio potėmė, kuria siekiama skatinti mokinius analizuoti bei kurti įvairioms žmonių grupėms, tame tarpe ir šeimos bei su šeima susijusioms situacijoms būtiną taisyklę, mokytis jų laikytis, analizuoti jų prasmę ir reikalingumą. Taip pat GJP pateiktuose užduočių pavyzdžiuose galima rasti metodų, kurie tiesiogiai į jų atlikimą įtraukia šeimos narius. Tarkime, GJP įgyvendinimo rekomendacijų santykių ir bendradarbiavimo dalyje nurodomas šeimos įtraukties metodas: "Pasiūlykite Minčių-jausmų-veiksmų trikampį pristatyti šeimos nariams ir aptarti kokį nors įvykį. Paskatinkite mokinius šeimoje pasikalbėti apie tai, kaip keistųsi šeimos narių elgesys, jeigu kas kart pagalvotų apie priežastis, kurios sukelia vienas ar kitas emocijas". Taip pat GJP ir kitų dalykų integruotų pamokų pavyzdžiuose viena iš siūlomų mokiniams veiklų „kartu su tėvais paieškoti informacijos internete ir atsakyti į klausimą, kodėl sportas teigiamai paveikia nuotaiką“. Taip pat GJP įgyvendinimo rekomendacijose nurodoma, kad šios programos įgyvendinimo deramai reikalinga tarpdalykinė integracija, kuriai aktualus ne tik mokytojų bendradarbiavimas, o taip pat aktyvus veiklų organizavimas įtraukiant mokinius, jų tėvus (globėjus) ir kitus bendruomenės narius. Rekomenduojame į gyvenimo įgūdžių ugdymą žvelgti kaip į kompleksinę reiškinį, kurį sudaro skirtingos temos ir jų tarpusavio sąveika.

Apibendrinant pažymime, kad kreipimesi pateiktos pastabos yra nepakankamai argumentuotos bei pagrįstos, todėl nelaikytinos pagrindu stabdyti ar keisti Gyvenimo įgūdžių bendrąją programą.

doc. dr. Sandra Kairė, tel. (8 5) 266 7620, el. p. sandra.kaire@fsf.vu.lt

doc. dr. Agnė Šimkienė, tel. 861320188, el. p. agne.simkiene@fsf.vu.lt

doc. dr. Asta Meškauskienė, tel. (8 5) 268 7099, el. p. asta.meskauskiene@fsf.vu.lt

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija 188604574, Vilniaus m. sav., Vilniaus m., Gedimino pr. 11
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL PETICIJOJE IŠDĖSTYTŲ PRAŠYMŲ IR SIŪLYMŲ TENKINIMO
Dokumento registracijos data ir numeris	2024-09-17 Nr. P33-51
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Suderinimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Vaiva Bernotaitė, patarėja, Atviros Vyriausybės skyrius
Sertifikatas išduotas	VAIVA BERNOTAITĖ, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2024-09-17 09:59:10 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-EPES
Laiko žymoje nurodytas laikas	–
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA ECC, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2024-07-03 13:14:39 – 2028-07-02 13:14:39
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Jurga Greičienė, teisingumo viceministrė
Sertifikatas išduotas	JURGA GREIČIENĖ LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2024-09-17 11:17:14 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2024-09-17 11:17:33 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2021-08-05 09:15:37 – 2026-08-04 23:59:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų, informacijos ir veiklos procesų valdymo informacinė sistema (DIVIS), Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija, į.k. 188604574 LT", sertifikatas galioja nuo 2021-12-20 11:00:45 iki 2024-12-19 11:00:45
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	14
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokumentų informacijos ir veiklos procesų valdymo informacinė sistema DIVIS, versija 3.5.76.2.1
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2024-09-17 11:29:09)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2024-09-17 11:29:10 Dokumentų informacijos ir veiklos procesų valdymo informacinė sistema DIVIS